

Eva Danné som sygeplejerske i scene fra »Den gale dansker«.

orden, men I er vel ikke trætte af at blive underholdt? Og der er vel intet i vejen for, at skuespillerens underholdningsteknik kan dyrkes på andre områder end i revyen? For eksempel på film?

Men jeg har gjort den erfaring, når jeg står i studiet med mine skuespillere, at mange af dem har glemt disse krav, publikum stiller til en kunstner: om at han hele tiden fornemmer publikums usynlige tilstedeværelse. Og er det en morsom film, kræver det usynlige publikum at blive underholdt kontant og på stedet.

For at man kan opfylde disse krav til et publikum, må der, mens man arbejder, være en vekselvirkning mellem slid og pjat og latter. Jeg har set produktionsfolk gå rundt med et ur i hånden og se med rynkede bryn på mig, fordi jeg har pjattet med en skuespiller. Og det er jo desværre rigtigt, at på en produktions budget kan man jo ikke opgive følgende udgiftspost: atmosfære: 60.000 kr. Så produktionsmanden har jo til en vis grad ret, når han ser bekymret på sit ur, for tiden er en kostbar ting på en filmproduktion.

Men jeg vil dog stærkt kritisere én ting! Man kan bedre forstå, hvis en instruktør tager 30 »takes« af samme scene (så sker der noget! der bliver filmet! Vi laver film!), men man forstår desværre ikke samtidig, at man kan pjatte i lang tid, mens man diskuterer en scene – og så nøjes med 2 takes.

På efterarbejdet på »Den gale dansker« har jeg naturligvis klippet nogle scener ud, som jeg ikke synes om, men de er meget få. Der var dog en bestemt scene, der var godt skrevet i manuskriptet, men som jeg simpelt hen kas-

serede, fordi den var dårligt spillet. Og det var en scene, der blev optaget den første dag, vi var i studiet. Vi havde været meget på location og skulle nu flytte ind i studiet. Skuespillerne havde brug for en masse tid til at vænne sig til studiet. De havde en fornemmelse af: hvordan bliver jeg morsom og spændende i et fuldstændig hermetisk lukket rum, som et studie er, og uden publikum? Hvor er mine punkter, disse fatale punkter, som aldrig må slippe en skuespiller af hænde? I en sådan situation ville det have været en stor hjælp, hvis skuespillerne var kommet farende fra et eller andet show, lystspil eller hvad ved jeg, og på en måde havde fortsat deres spillerytme i min scene.

Men jeg fik en fornemmelse af, at skuespillerne ikke kom fra sådan et ønskemiljø, og at vi derfor sammen måtte etablere et sådant miljø, på trods af »folk« med ure. Selvfølgelig mener jeg, at vi fik skabt et miljø alligevel. Men mange af de hemmeligheder, som jeg nu skal gå og opdage selv, det er morsomt, bevares; morsommere ville det være at arve nogle fiduser af et rigt underholdningsmiljø. Jeg har naturligvis kunstnere med i min produktion, som straks rullede hele deres naturlige skuespillerteknik ud til ære for »Den gale dansker«. De havde den snor om benene, som et usynligt publikum er for skuespilleren.

De skuespillere, der har den sans for entertainment, og siger: »Er det bare det, du vil have, det er nemt nok«, kan jeg svare: »Ja vist er det nemt, men det er også svært!« Det, det kniber med, er at udnytte alle de kræfter og talenter, der ligger dybt infrosset. Kirsten Stenbæk.

Nu sker der noget i provinsen!

Jørgen Clausen i Sollested Bio er lidt af et fænomen inden for biografdrift i provinsen. For 5 år siden overtog han den 203 pladser store biograf på Vestlolland, og han har nu fordoblet sin omsætning ved at spille et lodigt repertoire to dage om ugen. I dag står han i den usædvanlige situation, at han har flere i salen til film af f. eks. Fellini, Truffaut og Godard end til Sagas folkekomedier, der går for at være biografdirektørenes trost i disse trange tider.

Kvalitetsfilm har altid været lidt af et problem, og biografdirektører har altid sort på hvidt kunnet dokumentere, at den ene aften siden krigen, hvor de spillede en af de langhårede film, var

omsætningen væsentlig mindre end ellers.

For trods alt at give provinsen en chance for at se andet end såkaldte »kassefilm«, besluttede Filmfonden i vinter at støtte oprettelsen af art-cinemas over hele landet, et projekt på over 1 million kroner. I foråret søgte Jørgen Clausen om 18.000 til et projekt, der skulle skabe forevisninger af kvalitetsfilm i 13 mindre biografer landet over.

– Egentlig var det Filmfondens art cinema-tanke, der provokerede mig til at tage dette initiativ, fortæller Jørgen Clausen. – Jeg synes, det er vanvittigt at bygge nye biografer, når flere og flere af de eksisterende står tomme. Jeg tror

ikke, publikum vender tilbage, bare fordi der kommer nye biografer; problemet er at få folk til at komme og se seriøs filmkunst. Jeg tror, man kan.

Det er ikke nok blot at finde en seriøs kurs for sin biografdrift. Man må også informere publikum, vænne dem til at se film, der er anderledes, end de er vant til. Man kan ikke forlange, at folk skal få noget ud af en Truffaut-film, hvis de bliver præsenteret for den uden varsel og efter altid kun at have set danske familiefilm og amerikanske spændingsfilm. Alt dette er jo mine egne erfaringer fra min lille biograf. Og mit projekt er simpelt hen gået ud på at videregive disse erfaringer i

form af et konkret tilbud til 20 biografdirektører.

Filmfonden bevilligede mig de ansøgte penge og endda 7000 kr. ekstra. Det hele er gået til trykning af programmer, betaling af annoncer m. m.

Første problem var at lægge et godt og alsidigt repertoire. Dernæst at bestille filmene, som så i løbet af hele dette efterår har cirkuleret mellem de 13 direktører, der gik med på forsøget.

Programmet bestod af ialt 15 film: »Masculin-Feminin«, »Stemningsfuld begravelse«, »Messe for en skøge«, »Den uøddelige historie« og »Simon i ørkenen«, »Sommer nattens smil«, »Anklagerens vidne«, »Kat på et varmt blik-

tag«, »Skarpt bevogtede tog«, »Her har du dit liv«, »En kammerpigens dagbog«, (af Bunuel), »Gøglernes aften«, »Jules og Jim«, »En dag kom en kat«, »Juliette« og endelig »Den skjulte fæstning«.

Forsøget er blevet en stor succes. I de første fem uger var der ialt 7000 mennesker, der kom til programmet. Da der er 13 biografer med to forestillinger ugentligt, vil det sige en gennemsnitlig besøgsprocent på 25, hvilket må siges at være fint. Det er jo dels noget helt nyt, og dels trækker de få steder, hvor det slet ikke er gået, meget ned. Mange steder er man oppe på 60 %. Generelt har biografdirektørerne derfor været helt tilfredse, og vi har derfor besluttet at fortsætte til foråret med et nyt projekt, hvis 20 biografer deltager. Det bliver på helt samme måde som det forrige, og Filmfonden har støttet med 35.000 kr. De samme biografer er med i dette projekt – med undtagelse af Fjerritslev, som vil vente til næste efterår.

Kosmorama ringede til direktør Georg Munksgaard Jørgensen i Fjerritslev for at høre, hvor dårligt det var gået. »Folk har simpelt hen ikke villet komme«, fortæller Munksgaard Jørgensen.

– Jeg har kun haft biografen i tre år og har hele tiden arbejdet på at lære folk forskellen på skidt og kanel. Når Clausens projekt ikke er gået her, så er det ikke hans skyld, men vi har blot en speciel situation. Der er ingen circulation i befolkningen, alle har boet her, fra de blev født, og der kommer ingen impulser udefra. Vi har f. eks. ikke noget seminarium, som kan sætte lidt liv i kludene. Man vil ikke prøve noget nyt, men kun se den slags film, man er vant til.

Da jeg gik med i projektet, vidste jeg, at det ikke ville gå. Men Filmloven er så tåbelig, at man for den krone, man kommer over 120.000 i billetindtægt, skal betale 7-8000 kr., og det så i sommer ud til, at jeg skulle komme i den situation. Så for ikke at gå fallit bestemte jeg at spille kvalitetsfilm, og nu er indtægten nede på 118.000. Det gik helt, som jeg havde regnet med.

Et af de steder, hvor det er gået lige modsat, hvor der har været et stort publikum, er Gudhjem. Direktør Niels Wiedemann Høst er mere end tilfreds.

– Min omsætning er blevet mangedoblet. Med et normalt repertoire spillede jeg, uden for turistsæsonen, højst 150 kr. ind på to forevisninger, men nu, hvor der er kommet plan i repertoiret, er oppe på mellem 7-800 kr. i bruttoindtægt. I forhold til sidste år er min omsætning simpelt hen 3-doblet. Philip Lauritzen.

Hvem sagde høring?

Den 31. oktober 1969 var en masse mennesker inviteret til HØRING OM FILMLOVEN i Filmhusets biograf i København. Invitationen fra Filmfonden oplyste, at et sagkyndigt panel bestående af W. Weincke, Frans Lichtenberg, Werner Pedersen, Bent Hedemand og Erik Hauerslev ville blive konfronteret med et spørgepanel af repræsentanter for filmbranchen, pressen – og publikum (tankestrængen stammer fra invitationen). Der var endvidere oplysninger om, at Frank Damkier var ordstyrer.

Mig bekendt bruger man ikke ordstyrer ved høringer. Man kan måske af praktiske grunde have brug for en tidtager og 'retsbejtent', men til ingen af disse funktioner kræves juridisk uddannelse.

Hvis den aften var en 'høring', så er jeg konge af Sverige, og med den form, aftenen fik, er jeg ikke i tvivl om, at den kunne sandsynliggøre, at jeg i hvert fald er kronprins.

Høringsbegrebet blev vandet ud allerede fra starten med den geometriske placering af 'høringen's deltagere. Se på denne opstilling:

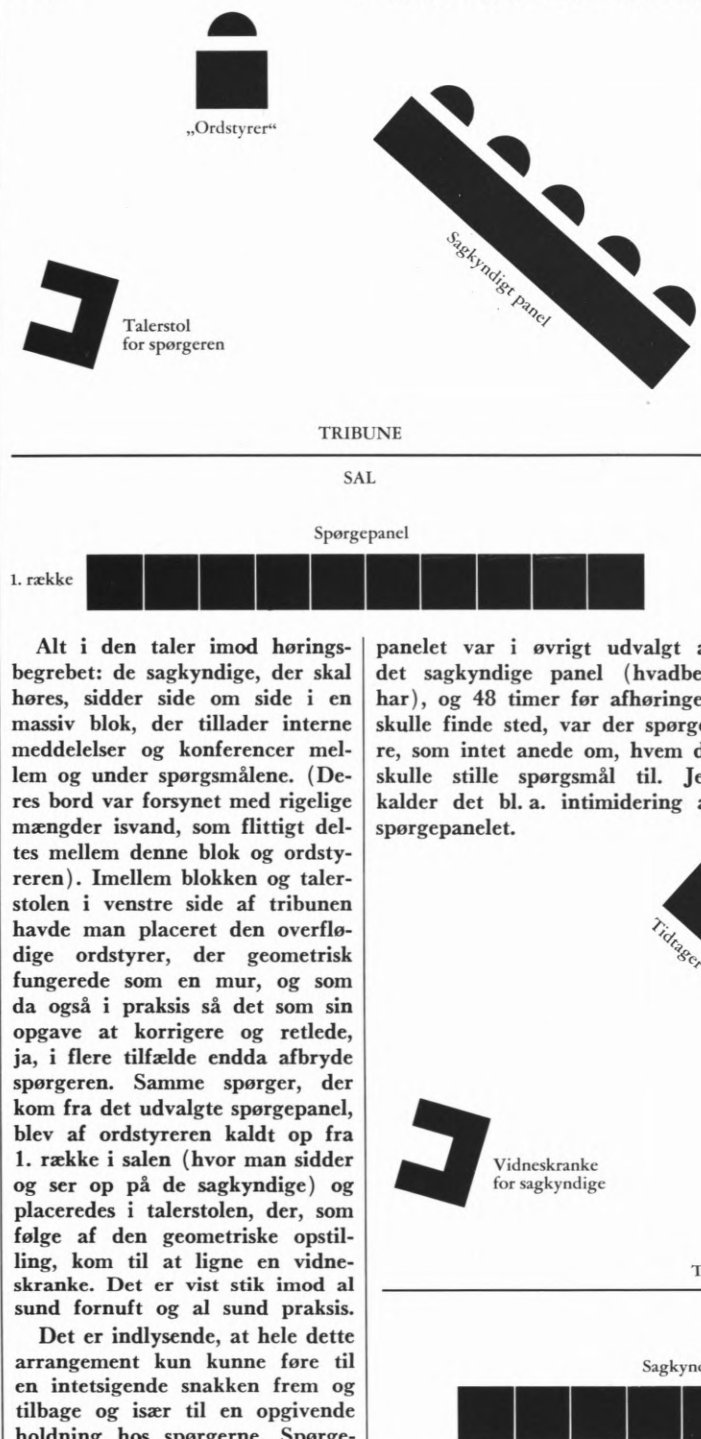
En høring kunne arrangeres således:

Spørgepanelet (= offentligheden) placeres i blokken til højre og støttes af tidtageren ('retsbejtenten'), der indkalder vidnerne i høringen. Disse vidner (= de sagkyndige, eksperterne, embedsmændene) indkaldes et for et, og placeres i vidneskranken overfor spørgerne. Spørgerne kan afbryde vidnet, når det taler uden om, væver eller skifter emne, spørgerne kan støtte hinanden, supplere hinanden og bore i de sagkyndiges svar. Først efter, at en sagkyndig er hørt, kan han slutte sig til tilhørerne i salen. Af praktiske grunde var denne fremgangsmåde måske uheldig i dette tilfælde, men de sagkyndige burde i så fald fra starten have været placeret mellem tilhørerne i salen for derefter at blive kaldt op en efter en.

Denne form for høring tjener offentligheden. Den form for 'høring', vi oplevede i Filmhuset, tjente kun de sagkyndige, og de har ikke brug for at tjene noget i denne sag. Samtidig skulle den, som et af Filmfondens fredagsarrangementer, tjene Fonden som PR. Hvordan i alverden havde man tænkt sig, at Fonden skulle vinde PR på at sætte »repræsentanter for filmbranchen, pressen – og publikum« i forlegenhed i en vidneskranke?

Der er vide perspektiver i afviklingen af denne 'høring', især hvis man begynder at sætte den ind i en større sammenhæng. Ord som udenomsparlamentarisme, demokrati, teknokrati og offentlighed blandes med filmtitler som »Rush to Judgement«, »La Prise de pouvoir par Louis XIV« og »I pugni in tasca«.

Granberg

Alt i den taler imod høring-begrebet: de sagkyndige, der skal høres, sidder side om side i en massiv blok, der tillader interne meddelelser og konferencer mellem og under spørgsmålene. (Deres bord var forsynet med rigelige mængder isvand, som flittigt deltes mellem denne blok og ordstyreren). Imellem blokken og talerstolen i venstre side af tribunen havde man placeret den overflødige ordstyrer, der geometrisk fungerede som en mur, og som da også i praksis så det som sin opgave at korrigere og retlede, ja, i flere tilfælde endda afbryde spørgeren. Samme spørger, der kom fra det udvalgte spørgepanel, blev af ordstyreren kaldt op fra 1. række i salen (hvor man sidder og ser op på de sagkyndige) og placeredes i talerstolen, der, som følge af den geometriske opstilling, kom til at ligne en vidneskranke. Det er vist stik imod al sund fornuft og al sund praksis.

Det er indlysende, at hele dette arrangement kun kunne føre til en intetsigende snakken frem og tilbage og især til en opgivende holdning hos spørgerne. Spørge-

panelet var i øvrigt udvalgt af det sagkyndige panel (hvadbehar), og 48 timer før afhøringen skulle finde sted, var der spørgerne, som intet anede om, hvem de skulle stille spørgsmål til. Jeg kalder det bl. a. intimidering af spørgepanelet.